

Vasile ERNU

Mică trilogie a marginalilor

SECTANȚII

Ediția a III-a

POLIROM
2020

Cuprins

<i>Precizări</i>	7
<i>Cronologie</i>	11
<i>Prolog</i>	13

Prima carte

Geneza

Culachi și rascolnicii.....	23
Germanii coloniști din Bugeac	37
Evreii mesianici și patriarhul Rabinovici.....	47
Katrina, fiica cizmarului Moskovici din Bolgrad.....	58
Culachi și Katrina: Israelii Noului Testament	69

Cartea a doua

Exodul

Revoluția și sectele.....	79
<i>Rolul politic și tactica sectelor</i> Despărțirea	93

Despre legionari și cimitirul-ghetou	108
Despre marea foamete sau cum să nu-ți mănânci copiii	121
Despre ritualuri și molocani.....	133

Cartea a treia

Leviticul

Stalinismul: ultima epocă de aur a creștinismului	151
<i>Poți tu să prinzi Leviatanul cu undița? Sau să-i legi limba cu o funie?.....</i>	165
Redescoperirea RSR: Bizanțul comunist rural	180
Un creștin este mult mai mult decît un anticomunist	194
Să nu juri strîmb și să scrii corect.....	210

Cartea a patra

Numeri

Abacul și munca	229
Sinoadele în colhozuri	243
Unchiul Ion și autonomia muncii.....	254
Fiul risipitor al comunității noastre	268
Despre ritualurile morții la noi	280

Cartea a cincea

Deuteronomul

Femeile și școala	295
Despre viața de zi cu zi.....	314
Despre fizgarmonie și cum am învățat să cîntăm	323
Despre icoane și film.....	333
Despre păsări și joc	344
<i>Epilog</i>	359
<i>Mulțumiri</i>	365

Un creștin este mult mai mult decît un anticomunist

*Nu mai este nici iudeu, nici grec;
nu mai este nici rob, nici slobod;
nu mai este nici parte bărbătească,
nici parte femeiască, fiindcă toți
sînteți una în Hristos Isus.*

Galateni 3:28

La începutul anilor '90, cînd comunitatea noastră din România trecea prin mari transformări, ca mai toată țara și tot fostul bloc estic, unchiul exilat în America în anii comunismului românesc s-a întors în țară. Era un om împlinit, dar părea foarte trist, puțin descumpănit. Nu mai era rebelul din anii '70, gata să înfrunte toate grozăviile lumii, dispus să facă orice sacrificiu. Să fi fost vîrsta de vină? În comunitatea noastră procesul era mai degrabă invers. Vîrsta nu te făcea mai moale, ci mai dîrz. Bătrînii noștri erau ca vinul învechit, ca o stîncă ce a rezistat și în fața picăturii chinezești, și în fața șuvoiului de ape năprasnice.

În exilul american, el a avut o viață aproape perfectă: o familie reușită, cum spunem noi, copii extraordinari, care învățau la cele mai bune universități americane, și o slujbă foarte bine plătită. I-au lipsit doar țara și grupul din care a plecat. Comunitatea de acolo nu era suficientă, se lupta cu aceleași frămîntări și aceleași probleme cu care se confruntase acasă, dar care pe pămînt american nu mai aveau nici o relevanță, nici o noimă. Dacă vrei să cunoști România anilor '60, '70, '80, mergi în SUA și vizitează comunitățile religioase plecate în anii aceia. Doar hainele și casele arată altfel. Ei au rămas aceiași. Preocupările lor au rămas acolo, în acci ani.

Asta m-a șocat cel mai mult. Cînd prieteni ai mei, emigrați în anii '80 sau '90, vin și discută, mă întrebă despre probleme și teme din perioada cînd au plecat. Noi am evoluat, ne-am schimbat. Și noi, și întreaga societate. Au apărut alte probleme. În raport cu locul de unde au plecat, ei nu s-au schimbat. Au luat cu ei lumea de aici și de atunci, au dus-o în State și au

conservat-o. Astfel au apărut niște monștri greu de controlat.

Cînd unchiul meu a revenit, noi l-am întîmpinat ca pe un erou. Toți cei rămași acasă, pe „tărîmul blestemat”, am fost fericiți să-l vedem, fie doar și în vizită. El a revenit „de dincolo”, din Țara Făgăduinței, unde curg laptele și mierea binecuvîntării. O lume a bunăstării, a mărfurilor, a libertății. O lume pe care noi nu o cunoșteam și nu o înțelegeam, dar de care eram fascinați. Atunci, în comunism, puteam da totul doar pentru a mesteca o gumă din acele ținuturi fantasmagorice. Acea lume „de dincolo” începuse să semene în imaginarul nostru cu cea de „dincolo de mormînt”. Un soi de „sînul lui Avraam”. De acest vis nu aveam să ne lecuim însă niciodată. Această lume avea să vină peste noi cu o putere mai distrugătoare decît toate gulagurile lui Stalin și violența legionară pe care am trăit-o. Dar avea să fie mai tîrziu.

Atunci însă, unchiul meu mi-a spus cîteva lucruri care aveau să mă obsedeze ani de-a rîndul. Aveam să înțeleg mult mai tîrziu ce voia să zică de fapt.

— Nu vă faceți iluzii. Ce vine peste voi este mult mai nimicitor. Vom plînge după ce am trăit, dacă vom înțelege ce am trăit și ce trăim. Pentru că e mult mai înăltător și mai ușor să lupți cu un regim care-ți ia, care-ți pune interdicții direct, brutal, fără scrupule. Și e mult mai greu să lupți cu un regim care-ți dă, care-ți împlinește și poftele pe care nu le-ai visat. Cel care-ți dă te poate înrobi mult mai ușor decît cel care-ți ia. Asta ne-au învățat și bătrînii noștri, și Scripturile, dar noi tot uităm. Curînd însă, foarte curînd, veți vedea că tot ce am reușit noi, generații la rînd, va fi spulberat într-o clipită.

Fără ca nimeni să sufere, sub aplauzele noastre, cu zîmbetul pe buzele noastre îmbuibate și sub privirile noastre sătule. Iar de aici pînă la a-ți pierde credința e doar un pas. Și mai am un lucru să vă spun, a adăugat unchiul. Nu noi, cei care am fugit dincolo, cei care am avut o viață prosperă și liberă, am cîștigat, ci voi, cei care ați rămas aici, ați suferit și ați plătit un preț mare. Noi, cei care am plecat, am pierdut definitiv. V-o spune un om „foarte realizat” după standardele americane. Oricine pleacă pierde, oricine rămîne cîștigă.

Cu unchiul din America am discutat mulți ani. Am încercat să-l înțeleg. Cert este că acolo, în străinătate, s-a produs o dramă greu de înțeles azi. E cert însă că, dacă azi ar fi puși în fața situației de a emigra din dictatura ceausistă în State, ar alege fără nici o rezervă să rămîna. Chiar cu riscul de a plăti cu ani grei de temniță. Această atitudine am mai întîlnit-o doar la cîțiva disidenți ruși și la mai toți sectanții din spațiul sovietic.

Preferatul meu pe linia familiei rămase în România comunistă rămîne însă mult mai tînărul unchi Dan, un adevărat „mînz năraș”, cum îl numea tata. Neîmblînzit, inconștient de curajos, slobod la minte și la gură și cu un spirit al dreptății nealterat, adolescentin, pe care și l-a păstrat și în ziua de azi. A îmbătrînit puțin între timp, dar e la fel de zbuciumat ca la prima tinerețe. Ba aș spune că s-a radicalizat. Doar că o face cu mai multă înțelepciune și echilibru, chiar dacă îl irită puțin acest termen. El ar zice: „Un măgar mort e perfect echilibrat”.

Ca și atunci, și acum e mereu pe drumuri. Agenda lui arată ca registrul serviciului de informații al aeroportului Heathrow din Londra. Ori

de cîte ori îl sun, aflu că, dacă nu e în Iași, e în Georgia sau Armenia, dacă nu e în Caucaz, atunci sigur e în Albania sau Bosnia, iar dacă nu e nici acolo, sigur e pe undeva prin țările din Asia. Cum zicea bunelul: cu neamul nostru călător, nici Duhul Sfînt nu mai ține pasul.

În tinerețe a visat să se facă marinar, să conducă vapoare. Apa, peștele, nava, cîrma sînt o veche boală „pocăită”. Vă mai amintiți de *Moby Dick*? Bisericile noastre sînt făcute cam după același calapod. O corabie, marinari, un amvon-cîrmă de unde se predica-naviga prin valuri și furtuni spre a salva echipajul de furia acestei lumi-ocean. Toți ne visăm Ahab cînd ieșim la amvon sau în lume după pește, balene și alte ființe pierdute pe care dorim cu orice preț să le salvăm.

Tînărului meu unchi nu avea să i se îndeplinească visul însă. Nu a fost să fie. Ochii l-au trădat. Nu vedea bine catargul, dar așa sînt miopii: compensează cu alte simțuri. Cum zicea un pastor de pe la noi: ăștia ruți de realitate care nu văd nimic în jur au un simț prea puternic al viitorului. Cumva era valabil și la unchiul Dan: nu vedea bine la distanță, dar vedea în zare și în viitor. Sînt unii cu daruri nespuse nici în Scripturi.

A vrut să devină și psiholog, să meargă spre științele sociale, dar în acea perioadă, la începutul anilor '70, avea nevoie de o recomandare de la UTC. Da, „pocăitii” din România, spre deosebire de „sectanții” din URSS, acceptau să intre în Uniunea Tineretului Comunist. La noi, comunitatea nu accepta ca adolescenții să depună jurămint într-o organizație precum cea comsolistă. Pentru ei, pentru comunitatea noastră din România, era o formalitate. Noi, cei rămași

în URSS, puneam însă problema mai radical. Aceasta e însă o altă discuție. Era, în definitiv, alegerea lor. Unchiul meu nu avea cum să primească această recomandare pentru că pe fruntea lui scria „pocăit”, iar aceștia nu primeau recomandări de la UTC. Și s-a ales cu o facultate de economie. Bună și ala!

Cum îi stă bine unui minz nărăvaș, s-a îndrăgostit de timpuriu de un soi de marxism care nu mai era de mult gustat de regim. Ba chiar putem spune că, în țara în care „marxism-leninismul” era ideologia oficială, Marx începuse să fie pus la index. Exista o mantră oficială care se rostea, una dogmatică, goală de conținut și sens; în același timp, cărțile lui Marx nu se mai găseau în librării și nici în biblioteci. Era citit doar cu permisiune specială. Au fost și astfel de vremuri paradoxale: Marx interzis în comunism. În URSS, de exemplu, grupurile cele mai radicale și cele care au construit o disidență mult mai solidă decât grupurile liberale au fost cele marxiste, ignorate total de istoriografia liberală. Această pasiune a unchiului nu a durat însă prea mult. A trecut ca o ploaie moldovenească de vară. Intens, dar repede. Și a revenit la dragostea dinții. Evangheliile și „pocăiții” lui.

În acea vreme erau câteva personalități care aveau să devină emblematice pentru România socialistă, „frații” Iosif și Liviu. Erau poate cei mai buni predicatori pe care i-a avut comunitatea noastră în anii comunismului. Primul fusese student eminent la Oxford și se întorsese în țară cu gânduri mărețe. Al doilea avea harul de a face ceea ce la noi se numește „mari treziri”. Pe unde trecea el, totul căpăta viață, iar bisericile și comunitățile „dădeau în clocot”. Amândoi aveau o putere incredibilă de a pune în mișcare